

Гардврин кирцгэг цааранднь өөдлүлхин төлө

Элст балгьсна партийн организац давсн джилин эргид, КПСС-н XX-ч хургин болн төрүнэ хөбн болсн ЦК-н Илевусин шийдвэрмүд күүцэхин төлө гүдждрж кодлад, балгьснд тосхлт делгүрдгьнд, промышленностин кодлмш ясруулгьнд, селанэ эдл-ахун зура күүцэлгьнд, нүүджд ирджэх халымг өрк-бүлмүдиг баях герар, кодлмшар тетлгьнд темдгтэ күүцангьгүс бярв.

КПСС-н балгьсна комитетин тооцана доклад весн, балгьсна комитетин негдгч сепдэтр А. А. Трубицын, тер тускар тодрха кевар келв. Балгьсна промышленность арви сара производствен зурагган 107 процент күүцэлгьнд, нидн джилинлэ дүнцүүлхлэ, 4 сай 400 миньгын арслньга продукци гаргьв. Амтн баадг 10.300 кв. мн зээтэ гермүд олзлгьнд орулгдв, шин гостиниц, кинотеатр, хот уудг гер, нань чигн, тосхгджд дуусгдв. Сүүлин джилмүдтэ тарэ тардг гарз 40 миньгын 500 гектар күүрч өсв.

Эн джил государствд буудя худлгьна зура 174 процент күүцэлгдв, ноос орулдж өлггн болзгасн урд дуусгдв. Балгьсна района колхозмүд болн совхозмүд олна малд хойр джилд күүрх хот белдв, төрүнэ тоод 25 миньгь шаху тонн эрдни-шишан силос буулгдв. Колхозмүдин орунь эн джил 11 сай арслнь өсдженэ.

Балгьсна партийн организацин давсн джилин кодлмшин дигинь, күүцврин тускар келсн дееран докладчик болн күүндврт орлцен делегатнр кодлмшт баях дугу-дундиг илджлгьнд, хагьлгдгө төрмүд күүцэхд оньган тавджд келцхав.

Р тосхлтин төрмүдт түрүн оньг тулсджд келгдв. Тииглгө чигн баяшго. Балгьснд капиталнь тосхлт келгьнд эн джил 39,1 сай арслнь гаргьгдсн, энүна тоод, 16,9 сай арслнь амтн баях гермүд тосхлгьнд, балгьсн харү босхджд, тосхджд, кеерүүлх төр балгьсна партийн организацин өмн зөгсджих ончта төрмүдин негнь бөлдженэ. Болв тосхлгд өдөд күүртлн дугу-дунд баях учрар кодлмшин йовуднь хашнь, зура күүцэлгджихн.

Конференции делегатнр үр Джагавев (тосхлтин негдгч управленэ бри-

Элст балгьсна III-ч партконференцияс

гадир), үр Манышев (балгьсна промкомбинатин ахлач), үр Бакаева (балгьсна эрүл-менд харлгьна отделин ахлач), нань чигн улс тосхлтин йовуд сул болджихин учринь илджжд келцхав. Тосхлтин управленьст тосхачнрин күүч-көлсиг бүрдэлгьн му. Тегэд чигн тосхачнр кодлмшасн зулад, гарад йовджд одгт йовдн элвгяр үзгднэ. Тосхлтин хойрдгч управленьд, зуг нег сарин эргид миньгь шаху част тосхачнр кодлмш уга зөгсдхадж. Тосхлтин баярн газрин материал гаргьлгьн хашньгар кегдженэ, баях материалмүд олзлгьнд эзн биш йовдл гаргьгднэ, тосхлтин чинрлж му.

Балгьснд кегджих тосхлтин зура күүцэлгьнд «Калмыкстрой» трестин начальникн үр Жуковский, тосхлтин управленьсин начальникүд үүрмүд Иванчиков болн Погорелов йоста оньган бгч, даалгьвран тоолджд эс кодлцхадгин тускар тедн бас келцхав. Эн учрар чигн балгьсна амтн баадг гермүд тосхлгьнд гаргьгдсн мөнөгнэ зуг 67,6 процентн, административн, культури-бытовой гермүд тосхлгьнд гаргьгдснэс арэ гиджд 33 процентн ода олзэлгджд.

— Эрүл-менд харлгьна халхин тосхлгд 3 сай 20 миньгын арслнь гаргьгдсн, тернь ик муугьгар олзлгддженэ, поликлиника, бичкдүдин яслэ бодн сад гаргьх гермүд негн чигн дуусгдгад уга, гиджд үр Бакаева келв. Эн тосхлгд балгьсна партийн комитет болн күүцгч комитет килмджен сулар тавдгн лавта ил. Минигьгар болхла балгьсна тосхлтиг хурдлулхин кергт шишинь балгьсна тосхлт кедг управлень онцдн гаргьсн зөвтэ болхмн.

«Калмыкстрой» трест тосхлтин баярн газрин материал гаргьлгьин йоста кевар бүрдджихш, тосхлтин хашньгин нег учринь энүнд баянэ гиджд үр Манышев заав. Нидн джил чолу гаргьгд «Зунда» болн «Балковский» карьерин, тоосхин заводиг балгьсна промкомбинатас авад трестд өглэ. Энүнэ ашд юн болв? Чолу, тоосх гаргьлгьн икх баятхэ, ниднакэсн хярн багьрв, чолу гаргьгд карьерст 260 кун кодлджаснэс ода зуг 100 кун үлдв. Иим йовдл тесджд болши хаджгьр. Мана халаврар болхла, чолуна карьерсиг, тоосхин заводиг харү баярн газрин промышленностин гарт өгсн чик болхмн. Эн төриг гардврин организац күүндвртэн тавджд тоолх зөвтэ.

Балгьсна промышленностин делгьртн сулар кегджихиг, энүг оргь (Чилгьн 4 ч халхд).

Гардврин кирцэг цааранднь өөдлүүлхин төлө

(Чилгчнь).

Джүлхд ик аргъ-эв бaaхиг заадж делегатр үр Погребной (КПП-н мастер), үр Кокшоянский (Хальм АССР-н Министрмүдин Советин ахлагч дарук), үр Шарманджинов («1 Мая» артели ахлагч), нань чиги.

— «Калмыкстрой» трестин КПП производстван өргдүүлхин өрчд зaрм аныгсина уурулчкв, тосхлтин бaaрн газрин материал гаргъх зурагъан нег зусарнь чиги күцэддяхш гидж үр Погребной темдглв. Иим йовднин дагльвр трестин гардачнрт болн инженермүдт өгтдх зөвтө. Тоосхин завод джилдән 5 сай тоосх гаргъх аргъта, болв эн джил гаргъгдснь зуг 2 сай 300 миньгън тоосх. Завод кирпич хагсах 8 сарай кергтө, бaaхнь 4. Трест джилин туршарт 2 сарай тосхад дуусдж ядад бaaнә. Электрэнергъяр заводиг текльгнә таслгдәд бaaг йовдл кōдлмшт ик саалтг болджана. Ода ирх джилд белдлгън төрүүц эклэд уга.

— КПСС-н балгъсна комитет бaaрн газрин промышленностиг делгүүлхд сулар оньган тавджав гидж үр Шарманджинов келв.

КПСС-н балгъсна комитет болн күцэгч комитет тосхлтин бaaрн газрин материал гаргългъиг икдүүлхин төлө йоста кевәр эс кōдлджасинь үр Кокшоянский темдглв. Болгарск дамшлт олзлдж, тоосх гаргългъиг кехмн гидж авси

шиидвр балгъсна района нег чиги колхозд, совхозд күцэгддяхш. Цааранднь эн балгъснд промышленност делгүүлхин тускар келв, долан джилә зурагъар мебельн фабриг, махна комбинат, булгарин болн гос уйлгъна фабриг, Элст-Дивн хоорнд төмр хаалгъ тосхк темдглгддяхнә гив.

Балгъсна районд 4 колхоз, 2 совхоз, РТС орна. Эн учрар селәнә эдл-ахуг цааранднь өргдж-өскх төрт балгъсна партийн организациин оньг икәр өгтддяхсмн. Балгъсна района колхозмудт торгън нооста хōд өсклгъяр республикин нертә, чидлтә, байн колхозмудин тоод йовна. Селәнә эдл-ахун продукц гаргългъиг цааранднь икдүүлхд эдн чинртань ил темдгтә.

КПСС-н ЦК-н 1953 джилд болсн сентябрьск Пленумин хōөн 1958 джил күртл балгъсна райогъяр үс гаргългън 25 процент, мах — 20, ноос гаргългън — 14,4 процент өсв. Ганцхн эн джил хōнә то 25 миньгън, бод малин — 532 толгъа өсв. Болв конференцд босдж келцхәсн делегатр селәнә эдл-ахун продукц гаргългъиг цааранднь икдүүлдж болхд бaaх аргъиг күцднэ эс олзлджахиг заадж, партийн организацас эн тускар ик сулар кōдлджахин учринь илджкхав.

— Селәнә эдл-ахун делгртин

зураг, дорас эклдж, колхознигудин сүв-селвг тооддж, эдл-аху болгъна йилгъүү өвәрцинь халәдж кехмн гидж парть заана. Болв эн заавр эс күцәдгдг йовдл манд үэгднә, гидж «Страна Советов» колхозин парторганизацин сегләтр үр Лысенко келв.

«Победа» колхозин ахлагч үр Полоусов, долан джилин зурагъар селәнә эдл-ахун өмн тавгддях ик төрмүдиг күцәхин төлө малин тоог өсксн деерән, малин тохминь ясурулхд, эднәс авдг шим-шүүсинь икдүүлхд килмдж тавхмн гидж келв. Эн тускар балгъсна района колхозмудт төрүүц кōдлмш эс кегддяхинь илджкв.

— Мана республикд малин госплемрассадник, дамшлтин станц гидж бaaнә, балгъсна Советин күцәгч комитетд селәнә эдл-ахун инспек бaaнә. Энд кесг олин специалистр кōдлнә. Зуг эдн колхозмудт үзгддг ирцхәхш гидж Сталинә нертә колхозин ахлагч үр Любченко келв.

Үр Любченко, балгъсна колхозмуд негдәд усна ик боодг Элстин өөр шидр тосхдх чадхмн, ус иигдж элвгәр бәрәд, тәрә-темс тәрлгъиг икдүүлдж болхмн, эн төриг балгъсна гардгч организацс седвәрән үзүүлдж, кохозмудин өмн ода күртл эс тавдгнь хаджгър гидж келв.

— «1959-1965 джилмүдт СССР-н олин-әмтнә эдл-ахун делгртин контроль тоогъин» тускар КПСС-н

XXI-ч хург деер үр Н. С. Хрущевин докладин тезисмүдт, селәнә-эдл-ахун өмн агъу ик төрмүд тавгддяхнә. Мал өсклгън, малин шим-шүүс икдүүлгън кесг холван өскәр темдглгддяхнә, — гидж Ленинә нертә колхозин ахлагч үр Гончарев келв. — Тегәд даруд мана хагъх нег төр — малас гару гаргългъиг ууруллгън мōн. Мал үклгън ик гару өгчәхнь лавта. Балгъсна райогъяр эн 5,4 процент күрв. «Буратинский» совхозд болхла — 16,4 процент. Болв эн мал өсклгънд аюл болджах йовдла йоста чаньгъ ноолдан кегддяхш.

Кесг делегатр партийн-политическ, идеологическ кōдлмшт, профсоюз, эн комсомольск организацс, гүүлгәнә, школмуд, эрүл-менд харлгъна учрежденьс гардлгънд бaaх дутүдундиг илджкж келцхав.

Конференц деер КПСС-н балгъсна комитетин тооцана докладар утурштан 18 күн босдж үг келв. Конференцин кōдлмшт КПСС-н Хальмг таньгъчин комитетин сегләтрмүд үүрмүд Ц. О. Саврушев, болн В. В. Чехлов орлцхав.

Конференц КПСС-н балгъсна комитетин кōдлмшинь дундан гидж тоолод, цаарандан күцәх төрмүдиг тодрхагъяр заасн шиидвр авб.

Конференц КПСС-н балгъсна комитет суньгъв, бас тер мет таньгъчин XIX-ч партконференц делегатр суньгъв.